

Lomborg og naturvidenskaben - en analyse

Af geolog, Ph.D Keld Conradsen,
Ferskvandscentret

Bjørn Lomborg har gennem lang tid skabt røre i miljødebatten. En analyse viser, at både Lomborg selv og forløbet af debatten udtrykker en dyb mistillidserklæring til naturvidenskaben.

Hvis du, kære læser, har det som jeg, så har du for længst nået tålegrænsen, hvad om-tale af Bjørn Lomborg angår. Hans huseren i medierne synes endeløs, kulminerende til det ulidelige efter hans udnævnelse til direktør for "Institut for Miljøvurdering". Ikke desto mindre fremstår Lomborg mere end nogensinde som et problem, som naturvidenskaben og dermed også geologien ikke kan lade ligge. Hvordan vi end vender og drejer det, så forbliver Lomborg en torn i kødet på os.

Verdens sande tilstand

Lomborg startede som et frisk pust i miljødebatten. I sine oprindelige kronikker i Politiken og senere i sin bog "Verdens sande tilstand", der i revideret form endog blev oversat til engelsk og udbredt til den ganske verden, hævdede Lomborg det stik modsatte af, hvad vi plejer at høre, nemlig at miljøet på stort set alle vigtige områder har fået det bedre. Som om dette ikke kunne være nok, gjorde han tilmed brug af noget så kættersk som cost-benefit analyser og miljøøkonomiske beregninger.

Fra første sekund var kritikken stærk. I den første lange tid kom kritikken især fra naturvidenskabelig side, hvor det blandt andet blev hævdet, at Lomborg ikke havde forstået simple naturvidenskabelige problemstillinger, og at hans databehandling både var selektiv og misvisende. Kritikken kulminerede i efteråret 2001 med nådesløse anmeldelser af Lomborgs engelske bog i de videnskabelige tidsskrifter

Nature, Science og Scientific American.

Kritikken fra samfundsvidenskabelig side var langsommere om at komme i gang. Efter Lomborgs udnævnelse har der dog rejst sig forskellige røster. Miljøøkonomen Martin Korch Enevoldsen demonstrerede fx i Politiken, at ikke kun Lomborgs miljøforståelse, men også hans miljøøkonomiske beregninger og modeller er særdeles tvivlsomme. Lomborgs gamle lærer og senere kollega Gorm Harste fra Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet pillede al glansen af Lomborgs "korstog" i Weekendavisen (1.-7. marts) ved blandt andet at gøre rede for Lomborgs brud på almindelig videnskabelig adfærd.

Problematiske person

Personen Lomborg er problematisk på mange måder. Uden at anstrenge mig kan jeg nævne: 1) Hans stilling som lektor ved et universitet har fra begyndelsen af givet ham et falsk skær af videnskabelighed på et

område, hvor han ikke har arbejdet videnskabeligt. 2) Han er gået direkte i offentligheden med kolossale påstande, tilsyneladende uden at nære bekymring om egen fejlbarlighed 3) Han har vævet sig så tæt sammen med sine miljøøkonomiske analyser, at en kritik af ham automatisk kommer til at fremstå som en kritik af cost-benefit analyser og miljøøkonomi generelt. 4) Hans reaktion på kritik er ekstremt problematisk, idet han ganske enkelt ikke går ind på den. 5) Han har karisma for alle penge og mestrer en eminent retorik, og det afleder fra selve sagen.

Og så videre. Alle disse sider af Lomborg og sikkert adskilligt flere fortjener hver især en nærmere analyse. De viser især, at Lomborg ikke er andet end en ekstremt begavet debattør.

Men udover at personen Lomborg er problematisk, så er der et andet forhold ved hans korstog, som måske er det aller mest bekymrende for naturvidenskaben. Det er et forhold, der vedrører selve den debat, som Lomborg har affødt: Hvordan kan det overhovedet gå til, at en mand, der udsættes for så omfattende, alvorlig og ødelæggende kritik fra nogle af naturvidenskabens største autoriteter, vedblivende får taletid i medierne og kan slippe afsted med de mest skingre påstande om miljøets tilstand?

Hvem er kompetent til at vurdere?

Lad mig her rejse et spørgsmål. Hvor mange af os er egentlig kompetente til at vurdere Lomborgs tal og metoder? Han breder sig jo over vidt forskellige fagområder, som en enkelt person umuligt kan have indsigt i. Jeg selv føler at have en kompetent mening om højst 5 % af de tal, som jeg i tidens løb har set Lomborg slynge ud. Hvad så med alle de andre mennesker, der har blandet sig i debatten, fra lægmænd til chefredaktører og naturvidenskabsfolk, hvor meget ved de, når det kommer til stykket? Mine 5 % er formentlig mere end gennemsnittet. Tag et grelt eksempel som Politikens chefredaktør Tøger Seidenfaden, der tilsyneladende har gjort Lomborg til sin personlige protege. Hvad ved han om økologi eller klima? Et andet spørgsmål rejser sig her, kan Seidenfaden overhovedet danne sig en kvalificeret mening om Lomborg ved udelukkende at læse ham selv,

hvilket har været hans væsentligste argument for at kunne udtale sig?

Selvfølgelig kan Seidenfaden ikke det. Som os andre må han støtte sig til specialister på de enkelte fagområder, når han skal vurdere Lomborg. At bilde sig ind, at man ved bedre end "hele rækker af Harvard og Columbiaprofessorer", for at bruge Gorm Harstes ord, det er arrogance grænsende til det storhedsvanvittige. Som en af mine bekendte sagde, "hvis du går til lægen med en hoste, som du ikke kan blive af med, og han fortæller dig, at du har aids, og du efterfølgende går til Lomborg, og han fortæller dig, at du bare er forkølet. Hvem vælger du så at tro på? Lomborg?" Så selvbedragerisk kan man kun være i miljødebatten.

En bekymrende debat

Jeg hævder altså, at det ikke er selve personen Lomborg, der er det mest bekymrende, men derimod den debat, som han har affødt.

Jeg vil for god ordens skyld slå fast, at vi selvfølgelig skal have en offentlig debat om miljøet, og at alle har ret til at blande sig i denne debat. Denne debat må imidlertid ofte være politisk. I den faglige debat om Lomborg burde to ting mane til forsigtighed: For det første, at Lomborgs påstande er så ekstraordinære og vidtgående, som de er. For det andet, at en faglig stillingtagen til Lomborg kræver grundig indsigt, for ikke at sige videnskabelighed.

Denne vilje til forsigtighed har ikke været til stede i debatten.

Til kamp for naturvidenskaben

Det er meget, meget vanskeligt ikke at opfatte debatten om Lomborg som en gigantisk mistillidserklæring til den naturvidenskabelige verden. Kan vi virkelig leve med, at en sønderlemmende kritik fra en (næsten) enig videnskab blot fejes ind under gulvtæppet? At vore største autoriteter uden videre underkendes i debatten? Jeg synes, at det er svært. Kendsgerningen er imidlertid, at det er sket.

Naturvidenskaben har i tilfældet Lomborg tabt slaget til meningsdannerne. Lad mig derfor slutte med en opfordring til alle læsere af GeologiskNyt: Naturvidenskabsfolk i alle lande, kom ud af busken! Vi kæmper for respekten for naturvidenskaben. ■

Rigeligt rød...

I sidste nummer, der var den anden udgivelse af GeologiskNyt i farver, har nogle læsere nok undret sig lidt over, at den røde farve var lige rigeligt fremherskende – specielt i okkerartiklen. Det var en fejl fra Redaktionens side, der ikke

havde fået justeret farverne korrekt under billedbehandlingen. Vi skal lige selv vænne os til det med farverne. Redaktionens beklager fejlen og søger at undgå de lidt for kække farver fremover.
/Redaktionen

Geologisk Tidsskala				
	System	Serie		
Kænozoikum	Kvartær	1,8 mio. år	Holocæn	
			Pleistocæn	
	Tertiær	Neogen	1,8	Pliocæn
				Miocæn
		Palæogen	24	Oligocæn
				Eocæn
				Paleocæn
	Mesozoikum	Kridt	65	Øvre
				Nedre
		Jura	135	Øvre
				Mellem
			Nedre	
Trias		203	Øvre	
				Mellem
			Nedre	
Perm		250	Lopingien	
			Guadalupien	
	295	Cisuralien		
		Pennsylvanien		
		Mississippien		
Palæozoikum	Devon	355	Øvre	
			Mellem	
			Nedre	
	Silur	410	Pridolí	
			Ludlow	
		435	Wenlock	
			Llandovery	
	Ordovicium	435	Øvre	
				Mellem
			Nedre	
Kambrium	500	Øvre		
			Mellem	
		Nedre		
		540		
		2500	Proterozoikum	
			Archæikum	
			(Præ-kambrium)	